

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. c)

Istorie

Varianta 3

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animatoar, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Михаил Когалничану (Mihail Kogălniceanu), је био овлашћен да потпише Конвенцију са Русијом 4/16. априла 1877. Један доказ начина на који је Русија разумела да поштује присвојене ангажмане представља прелаз својих војних снага преко Прута (Prut) [...] без да то саопшти Влади из Букурешта (București) и пре усвајања Конвенције у румунском Парламенту. Као последица, Савет министара – сазван под хитном – одлучи да саопшти гарантним силама ново стање, истовремено са повлачењем румунских снага са Дунава (Dunăre). Владар [Карло I (Carol I)] – непријатно изненађен «наглом упаду» руске војске – осећао се увређен због Прокламације Великог Војводе Николаја упућене становницима Румуније (României). То је био и разлог да владар тражи објашњења од руског конзула из Букурешта, грофу Стјуарту, изражавајући наду за неке «писмене» гаранције од стране Цара, да Русија ће поштовати све тачке Конвенције са Румунијом.[...] Да би уклонио било коју сумњу о понашању царских снага, владар Румуније [Карло I] је желео да подвуче да оне неће заузети престоницу, као знак «признавања наше политичке индивидуалности».”

(S. L. Damean, *Carol I al României, 1866-1881*)

B. „И ако је своју независност освојила на војном пољу, са огромним материјалним и људским губицима, европске силе нису журиле да сматрају Румунију за равноправног партнера у оквиру међународних односа. Изолација државе на Берлинском конгресу, услови [...] који су наметнути од стране европских сила за признавање независности су доказали [...] потребу за консолидацију положаја румунске државе. О могућности проглашавања Краљевине се причало како у румунској тако и у страној штампи одмах после признавања независности. Неколико примедби је формулисао Кабинет из Беча, који се плашио да Србија и Бугарска ће узети Румунију за узор. [...] Проглашавање Краљевине ће представљати тему једног заседања Савета министара, на којем сви присутни су се изразили за остварење овог свечаног чина на дан 8. априла 1881., на рођендану владара Карла I. [...] Дана 14. марта 1881., на захтев Титу Мајорескуа (Titu Maiorescu), изражен претходног дана, [...] законодавна тела су једногласно усвоиле пројекат закона којим Румунија постаје Краљевина, а Карло I је примио титулу *Краља*. [...] Одговарајући на честиткама Парламента и чланова Владе, Карло I је примио титулу Краља не за себе, већ за «узвишење земље».”

(S. L. Damean, *Carol I al României, 1866-1881*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените акт потписан са Русијом, наведен у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, информацију која се односи на европске силе. **2 бода**
3. Наведите историјски простор и политичког вођу на које се односе извор **A**, односно извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да закон о прокламовању Краљевине је једногласно усвојен. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (*узрок*, односно *последица*). **7 бодова**
6. Представите две акције унутрашње политике у румунској држави, у периоду 1861-1870. **6 бодова**
7. Наведите једно слично предвиђање које се појављује у два политичка пројекта која се односе на румунску државу, састављена у петој-шестој деценији XIX-ог века. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Трансилванија (Transilvania), Влашка (Țara Românească) и Молдавија (Moldova) често су биле преоптерећене због превласти Османског царства. [...] Трансилванија, коју је штитио ланац планина Карпата (Munților Carpați), имала је и хабзбуршку «заштиту». Османлије су вршиле мањи притисак превласти над овом кнежевинам [Трансилванија], да не био јој пружили разлог да се обрати Хабзбурзима у виду одбране или «ослобођења». [...]

У Влашкој [...] када је постао владар, Михај Храбри (Mihai Viteazul) [...] се припремао за устанак против Османлија. Он је учланио своју земљу у једну алијансу (групу земаља) против Турака, названу Света лига, коју су основали Хабзбурзи и папа. [...] Михај [Храбри] је отпочео устанак против Турака, у Букурешту, 1594. године. Са својом војском [...] и са подршком савезника, владар Влашке је сносио сјајне победе против Турака и Татара, северно и јужно од Дунава (Dunăre), и пробудио је наду код хришћанских народа са Балкана. [...] Његова најчувенија битка се одиграла код Калугарења (Călugăreni), 23. августа 1595., а затим и она вођена код Ђурђу (Giurgiu), у октобру 1595., након које турска опасност је уклоњена. За кратко време, Турци су тражили мир и приморани су да признају владара Михаја [Храброг]. [...]

За ефикасну одбрану своје земље и целокупног хришћанства био је потребан [...] поступак који да повећа људску, територијалну и економску основу владавине, да учврсти власт владару и да дозволи реалну независност, нарочито у односима са османском државом. Михај [Храбри] је размишљао да [...] стави под своју власт све три земље, које су хуманисти називали Дакија (Dacia). [...] Привреде им се допуњавале, трговачки путеви повезивали су обе стране Карпата, трговци из Трансилваније имали су повластице у [Влашкој и Молдавији] [...].”

(I. A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените владара Влашке наведеног у извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Напомените кнежевину из унутрашњог карпатског простора и један аспект који се односи на превласт Османлија над њом, наведене у извору. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, два разлога због којих владар Влашке је одлучио да стави под своју власт земље „које су хуманисти називали Дакија”. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о војним акцијама владара Влашке, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да једна друга централна институција, осим оне на које се односи извор је организована на румунском простору у XII-XIV-ом веку. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о еволуцији Румуније (România) у XX-ом веку, имајући у виду:

- напомену Устава Румуније, усвојеног у прве три деценије XX-ог века и напомену трију аспекта о њему;
- представљање једне карактеристике Устава из 1938;
- напомену једног предвиђања из Устава Румуније из 1948;
- формулисање мишљења о тоталитарним политичким праксама примењеним у Румунији у другој половини XX-ог века и подржати га једном историјском чињеницом

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последика**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.